

Як часто має відвідувати центр зайнятості безробітний?

Перебування на обліку безробітних громадян регламентується Законом України «Про зайнятість населення» та Порядком реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 року №792.

Відповідно до пункту 28 Порядку №792, зареєстрований безробітний відповідно до свого індивідуального плану працевлаштування зобов'язаний відвідувати центр зайнятості, у якому він зареєстрований, не рідше ніж один раз на 30 календарних днів (крім випадків, що сталися внаслідок надзвичайної ситуації), з пред'явленням паспорта громадянина України чи іншого документа, що посвідчує особу, та трудової книжки.

Зареєстрований безробітний, який із поважної причини не зміг звернутися до центру зайнятості у строк, установлений кар'єрним радником для відвідування, повинен відвідати центр зайнятості не пізніше ніж у день, що настає після закінчення дії обставин, які склалися у зв'язку з поважною причиною, за умови підтвердження її наявності відповідними документами.

У разі, коли такий день припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день, зареєстрований безробітний повинен звернутися до центру зайнятості у перший робочий день, що настає за ним.

Періодичність та кількість зустрічей визначається кар'єрним радником індивідуально, з урахуванням запланованих заходів та потреб ринку праці.

Які правові наслідки виникають для безробітного у разі його нелегального працевлаштування?

Порядком реєстрації безробітних передбачено, що реєстрація безробітного припиняється з початком зайнятості особи. Під такою зайнятістю мається на увазі, зокрема, працевлаштування за наймом на умовах трудового договору, укладення цивільно-правового договору про виконання робіт чи надання послуг. Реєстрація безробітного припиняється також у разі встановлення факту виконання ним оплачуваної роботи чи надання послуг.

Оптимальним, при працевлаштуванні безробітного, є повідомлення ним безпосередньо центру зайнятості про такий факт. Якщо безробітний працевлаштований за направленням центру зайнятості, він подає корінець такого направлення, заповнений роботодавцем. Якщо безробітний працевлаштувався самостійно, він повідомляє про це кар'єрного радника та подає заяву про припинення реєстрації. При цьому вносяться записи до його трудової книжки про припинення виплати допомоги по безробіттю, у разі якщо така виплата ще не закінчилась.

Окрім повідомлення про факт працевлаштування від самого безробітного, центр зайнятості отримує таку інформацію також в результаті розслідування страхових випадків і отримання інформації з персоніфікованої звітності про

сплату єдиного внеску. Проходить певний проміжок часу, але в будь-якому випадку така інформація надходить до центру зайнятості.

Тому рекомендуємо безробітним не допускати одночасного отримання допомоги по безробіттю та працевлаштування і своєчасно інформувати про це центр зайнятості.

Якщо така інформація приховується, то безпідставно отриманні кошти будуть стягнуті з безробітного.

У випадку працевлаштування без належного оформлення трудових відносин, зрозуміло, що дані персоніфікованого обліку до центру зайнятості не надійдуть.

Але, як вже зазначалося, встановлення факту виконання безробітним оплачуваної роботи чи надання послуг є підставою для припинення його реєстрації у центрі зайнятості. Інформація про такі факти, зокрема, може надійти від органів Держпраці, які проводять контрольні заходи щодо легалізації трудових відносин. Тому, якщо такі факти будуть встановлені, безпідставно отриману допомогу по безробіттю також слід буде повернути.

Чи має право роботодавець вимагати від працівника довідку про стан сім'ї та відсутність вагітності у жінок?

Відповідно до статті 25 Кодексу законів про працю України при укладенні трудового договору забороняється вимагати від осіб, які влаштовуються на роботу, відомості про їх партійну і національну приналежність, походження, реєстрацію місця проживання чи перебування та документи, подання яких не передбачено законодавством.

Надання довідки про стан сім'ї та про відсутність вагітності у жінок законодавством не передбачено.

На сьогодні основною формою захисту від дискримінації у сфері праці є судовий захист. Особи, які вважають, що вони зазнали дискримінації у сфері праці, мають право звернутися до суду із заявою про відновлення порушених прав, відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

У нинішній час в Україні жертви дискримінації можуть отримати правову допомогу при зверненні до суду, скориставшись послугами юристів або звернувшись до неурядових правозахисних організацій.

На останок додамо, що безпосередньо контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного (в тому числі запобіганням будь-яким формам дискримінації щодо реалізації людиною своїх прав і свобод) на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Юридичний відділ Кіровоградського обласного центру зайнятості

Якщо переселенець був фермером на нині непідконтрольній території, чи може він бути зареєстрований у центрі зайнятості?

Сам по собі факт реєстрації постійного місця проживання в сільській місцевості жодним чином не впливає на можливість реєстрації особи як безробітної в ДСЗ. Значення має чи належить особа до категорії самостійно зайнятих, чи ні.

До зайнятого населення можуть належати, зокрема, **члени фермерських та особистих селянських господарств (ОСГ).**

Якщо особа є **членом фермерського господарства** як юридичної особи, що зареєстрована на непідконтрольній території, то такій особі необхідно подати витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про припинення зайнятості.

Щодо **членів особистих селянських господарств** зазначу наступне.

Для надання статусу безробітного особа подає до БЦЗ чи філії ОЦЗ заяву та пред'являє, визначені порядком реєстрації, документи.

У заяві особа зазначає чи є вона членом ОСГ, чи ні.

Якщо особа є членом ОСГ і при цьому працювала 6 і більше місяців за рік до реєстрації в ЦЗ, то ведення ОСГ не вважається основною роботою і особа реєструється як безробітна без подання будь-яких додаткових документів.

Якщо член ОСГ працював менше 6 місяців, то він має подати довідку про припинення ведення господарства або про вихід з нього.

Відповідна довідка видається сільською, селищною або міською радою за місцезнаходженням земельної ділянки.

Якщо особа має статус ВПО, то згідно норм порядку реєстрації безробітних, таку довідку не потрібно подавати.

Богдан Стоян, заступник директора Кіровоградського обласного центру зайнятості

Чи можуть колишні військові здобути за допомогою центру зайнятості нову мирну спеціальність?

Відповідно до законів України «Про зайнятість населення» та «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» одним із видів соціальних послуг, що надається зареєстрованим безробітним, є професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації.

Професійне навчання зареєстрованих безробітних організовується центрами зайнятості на замовлення роботодавця або для самозайнятості, провадження підприємницької діяльності з урахуванням побажань безробітних і здійснюється у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, на підприємствах, в установах та організаціях.

Слід зазначити, що одним із видів професійно-технічних навчальних закладів є центри професійно-технічної освіти ДСЗ. Їх в службі одинадцять.

Підкреслюю, що професійне навчання, головним чином, здійснюється на замовлення роботодавців.

Як формується таке замовлення? В більшості випадків це відбувається наступним чином. Роботодавець звертається до центру зайнятості для здійснення добору працівників. Працівниками центру вивчається ситуація щодо відповідності професійно-кваліфікаційних характеристик зареєстрованих безробітних заявленим вимогам роботодавця. Якщо відповідні особи відсутні на місцевому ринку праці, вноситься пропозиція іншим безробітним пройти відповідне навчання. Укладаються належні договори. Безробітний направляється на навчання, після закінчення якого він має бути прийнятий на роботу.

Різновидом профнавчання є стажування безробітних. Цей вид навчання є надзвичайно поширеним в нашій області.

Стажування передбачає допуск працівника на робоче місце для того щоб додатково пересвідчитись в його вміннях і головне щоб претендент на роботу освоїв особливості виконання певної роботи.

При належно оформленому стажуванні претендент знаходиться на робочому місці біля керівника стажування. Безпосередню трудову функцію виконує саме цей керівник.

Так, наприклад, не може особа, яка стажується на посаді продавця, самостійно торгувати в магазині, обов'язково поряд має бути офіційно оформлений продавець.

Чи можуть колишні військові отримати в центрі зайнятості стартовий капітал для провадження підприємницької діяльності?

Зареєстрований безробітний, що є застрахованою особою і який отримує допомогу по безробіттю, має право на її отримання одноразово для організації підприємницької діяльності. Таке ж право мають і колишні військові.

Слід зазначити, що є декілька обмежень щодо виплати. А саме, допомога одноразово не виплачується особам, яким ще не виповнилося 18 років. Також допомога не виплачується одноразово безробітним, яким тривалість її виплати скорочувалась за певні порушення. Допомога також не виплачується особам, які протягом 24 місяців до початку безробіття були зареєстровані як ФОП.

Протягом місяця після реєстрації розглядається питання про пропонування особі підходящої роботи. Тільки за її відсутності, з урахуванням озвучених інших застережень, розглядається питання про можливість отримання коштів одноразово.

Безробітний готує бізнес-план і разом із заявою подає його до центру зайнятості.

ЦЗ може залучати безробітних, за їх бажанням, до семінарів або організувати навчання з питань підприємництва. Під час такого навчання безробітних, серед іншого, навчають як написати бізнес-план.

Попередній розгляд питання про виплату коштів здійснюється відповідною комісією.

На підставі висновку комісії приймається рішення про виплату коштів.

Ознайомившись з таким рішенням безробітний реєструється як ФОП або ним утворюється юридична особа. Після таких дій на рахунок особи перераховуються відповідні кошти.

Розмір одноразової виплати залежить від розміру допомоги по безробіттю конкретної особи та залишку тривалості виплати такої допомоги в межах 360 календарних днів загальної тривалості її виплати.

Чи можуть особи з інвалідністю, які є учасниками бойових дій, бути зареєстровані як безробітні та отримувати допомогу по безробіттю?

Відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» статусу безробітного може набути особа з інвалідністю, яка не досягла встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсійного віку та отримує пенсію по інвалідності або соціальну допомогу.

Особа з інвалідністю будь-якої групи може бути зареєстрованим в центрі зайнятості як безробітна. Це ж стосується і учасників бойових дій.

Особа з інвалідністю, окрім стандартного комплекту документів, подає для реєстрації також копію довідки до акта огляду МСЕК та пред'являє, за наявності, ІПР.

Є одне обмеження щодо реєстрації в ЦЗ – якщо в довідці до акта огляду медико-соціальною експертною комісією зроблено висновок про те, що особа визнана нездатною до трудової діяльності. Тоді статус безробітного не налається і ДБ не призначається.

Особа з інвалідністю, яка отримує пенсію, має право на отримання допомоги по безробіттю.

Підбір підходящої роботи для особи з інвалідністю здійснюється відповідно до її професійних навичок, знань, індивідуальної програми реабілітації та з урахуванням її побажань щодо умов праці.

Одним із шляхів сприяння у працевлаштуванні осіб з інвалідністю є їх працевлаштування на заброньовані робочі місця.

Бронювання робочих місць здійснюється згідно Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

Для роботодавців устанавлюється норматив робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю у розмірі 4% середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8 до 25 осіб, – у кількості 1-го робочого місця.

Чи передбачені спеціальні програми фінансової підтримки роботодавців, які створюють нові робочі місця й працевлаштовують на них учасників бойових дій?

Існує декілька різних програм підтримки підприємців, які створюють нові робочі місця. Найбільш дієвою програмою, що реалізується службою, є компенсація витрат на сплату єдиного внеску на ЗДСС.

У разі працевлаштування за сприянням Держаної служби зайнятості зареєстрованого безробітного на нове робоче місце до роботодавця, який вже застосовує найману працю хоч би одного працівника, такому роботодавцю можуть компенсуватися центром зайнятості витрати на сплату єдиного внеску на ЗДСС протягом року.

При цьому існує декілька застережень. По перше, це має бути дійсно нове робоче місце в розумінні терміну, викладеного у Законі України «Про зайнятість населення».

По друге, компенсація не надається окремим категоріям роботодавців. Наприклад, не можуть претендувати на компенсацію підприємці, які мають заборгованість зі сплати єдиного внеску або визнані банкрутами.

По третє, компенсація надається суб'єктам малого підприємництва, які провадять діяльність у визначених пріоритетних сферах господарської діяльності. Або компенсація надається роботодавцям, які працевлаштовують громадян квотних категорій, у тому числі учасників бойових дій.

Ще однією умовою для надання компенсації є те, що роботодавець має гарантувати застосування праці найманої особи на строк не менше ніж на 2 роки.

Таке гарантування забезпечується ознайомленням роботодавця з необхідністю повернення коштів у разі звільнення працівника. Мова не йде про звільнення з будь-якої

підстави. Наприклад, працівник може звільнитись за власним бажання. Кошти в цьому разі не повертаються і розглядається питання про прийом іншої особи на таке робоче місце.

Для отримання права на компенсацію роботодавець може протягом двох місяців з дати прийому на роботу працівника подати до центру зайнятості заяву довільної форми, до якої додається інформація встановленого зразка.

На підставі цих документів, інформації, наявної в центрі зайнятості, протягом 5 робочих днів приймається рішення про виплату компенсації.

Який порядок отримання допомоги по безробіттю для колишніх військових?

Для призначення допомоги по безробіттю колишніми військовослужбовцями надаються довідки про розмір грошового забезпечення та про період проходження військової служби, що прирівнюється до страхового стажу.

Довідка про період проходження військової служби подається в не залежності від того має чи не має особа трудову книжку.

Розмір допомоги по безробіттю залежить від страхового стажу та розміру грошового забезпечення. Наприклад, за наявності страхового стажу понад 10 років допомога по безробіттю призначається у розмірі 70% від розміру середнього грошового забезпечення. До страхового стажу включається період військової служби та періоди роботи до призову.

Розмір допомоги по безробіттю не може перевищувати 4-кратний розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Якщо, з певних обставин відсутня інформація про грошове забезпечення військовослужбовця, але його страховий стаж за останні 12 місяців складає не менше 6 місяців, допомога по безробіттю виплачується у розмірі 1630 грн. Якщо відсутня й інформація про страховий стаж, допомога призначається у розмірі 610 грн. Після надходження відповідної інформації, здійснюється перерахунок ДБ.

Які документи потрібні для реєстрації в ЦЗ колишньому військовослужбовцю?

Окрім стандартного комплексу документів, серед яких паспорт, трудова книжка (за наявності), довідка про присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків, документ про освіту, звільнені в запас військовослужбовці пред'являють військовий квиток. Учасники бойових дій надають документи, що підтверджують такий статус.

Члени особистих селянських господарств мають подати довідку про припинення ведення господарства або про вихід з нього.

Така довідка подається у разі коли робота в такому господарстві була основною для особи. Під основною роботою в господарстві мається на увазі випадок, коли особа протягом 12 місяців, що передують дню звернення до центру зайнятості, провадила лише діяльність в особистому господарстві чи проходила військову службу за контрактом менше 6 місяців. Це може бути, наприклад, в тому випадку коли особа реєструється в ЦЗ не відразу після звільнення зі служби, а через доволі великий проміжок часу.

Якщо особа служила 6 і більше місяців, то ведення особистого селянського господарства не вважається основною роботою і особа реєструється як безробітна без подання довідки про вихід із господарства.

Довідку не потрібно подавати громадянам, які проходили військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, та особам, які вперше шукають роботу і звільнилися із строкової військової служби, у разі їх звернення до центру зайнятості протягом шести місяців з дня звільнення зі служби.

Відповідна довідка видається сільською, селищною або міською радою за місцезнаходженням земельної ділянки.

Які послуги надає кар'єрний радник учасникам бойових дій?

З 01.01.2019 діє новий порядок реєстрації безробітних, який передбачив, що соціальні послуги шукачам роботи надають працівники ЦЗ, які називаються кар'єрними радниками.

Це не тільки зміна назви посади, це зміна підходів до надання соціальних послуг.

І раніше і зараз, зрозуміло що послуги надаються як індивідуально так і в форматі різноманітних масових заходів.

З особами, які шукають роботу, укладається індивідуальний план надання послуг. З безробітними – індивідуальний план працевлаштування.

Такі плани формуються на підставі проведеного первинного та поглибленого профілювання осіб. Це оцінка можливостей працевлаштування особи на основі її особистісних та професійних характеристик. Оцінюється ступінь мотивації до праці особи, попит на її професію на ринку праці, можливості працевлаштування, ризик тривалого безробіття.

Профілювання відбувається шляхом анкетування особи.

За результатами профілювання особи умовно поділяються на 5 груп – в залежності від оцінки їх ступеня мотивації до праці (а їх три – високий, середній, низький) та можливостей працевлаштування. Ці можливості також поділяються на високі, середні та низькі.

Далі для кожної профільної групи визначається комплекс заходів та послуг щодо сприяння зайнятості.

Для всіх груп пропонується мінімальний базовий набір заходів та послуг, який включає:

- інформування про наявні вакансії;
- підбір роботи;
- консультування щодо можливостей самостійного пошуку роботи;
- участь у міні-ярмарках та ярмарках вакансій, презентаціях роботодавця, днях відкритих дверей;
- участь у семінарі з загальних питань зайнятості та стану ринку праці.

В залежності від профільної групи пропонуються також:

- послуги з профорієнтації;
- послуги з профнавчання;
- підбір громадських та інших робіт тимчасового характеру;
- орієнтація на підприємництво;
- соціальний супровід при працевлаштуванні;
- семінари з техніки пошуку роботи;
- ознайомлення з успішним досвідом інших безробітних у пошуку роботи;
- засоби психологічної підтримки із залученням партнерських організацій, які надають соціальні психологічні послуги;
- участь у мотиваційних заходах;
- тренінги щодо побудови кар'єри та професійного розвитку.

Головна відмінність нового формату надання соціальних послуг полягає в тому, що служба переорієнтується з ситуативного працевлаштування шукача роботи на поступову побудову кар'єри особи.

Б. Стоян, заступник директора Кіровоградського обласного центру зайнятості